

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૮૮૯૫/૨૦૨૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

મેપાએક્સ કન્ઝ્યુમર હેલ્થકેર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે શ્રી હાર્દિક પી. મોઢ (પ૩૪૪)

સામાવાળા નં. ૧, ૨, ૩ તરફે શ્રી પાર્થ પટેલ, એ.જી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

તારીખ : ૨૦/૦૮/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી દ્વારા)

૧. અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક મોઢ અને સામાવાળા સત્તાધિકારી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી પાર્થ પટેલને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. હાલની અરજી મારફત, અરજદારે નિયત સમયમર્યાદામાં કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપ્યો ન હોવાના આધારે ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (જે હવે પછી ‘જીએસટી’ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની નોંધણી રદ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવા માટેની અરજદારની અરજીને ફગાવી દેતાં સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૨૪ ના વાદગ્રસ્ત હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, નીચે મુજબની દાદ માંગીને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ નો આશરો લેવાની ફરજ પડી છે:

“૧૩. (એ) આ માનનીય અદાલત સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા નિયત ફોર્મ જીએસટી આરઈજી ૦૫ માં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૨૪ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ (એનેક્સર-એફ) જારી કરવા સંબંધિત રેકૉર્ડ્સ તરફ દોરી જતા કાગળો અને કાર્યવાહી મંગાવીને, અને

કાયદેસરતા અને માન્યતા તેમજ યોગ્યતાની તપાસ કર્યા પછી સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૨૪ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ (એનેક્સર-એફ) મારફત શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા માટે સેર્શિયોરરીની રિટ, અથવા સેર્શિયોરરીના સ્વરૂપની રિટ, અથવા અન્ય કોઈપણ યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો;

(બી) આ માનનીય અદાલત સામાવાળાઓ, તેમના નોકરો, એજન્ટો, પ્રતિનિધિઓને અરજદારની રદ કરાયેલ નોંધણી તેના મૂળ નંબર પર પુનઃસ્થાપિત (રીવોક) કરવાનો નિર્દેશ આપતી મેન્ડામસની રિટ, અથવા મેન્ડામસના સ્વરૂપની રિટ, અથવા અન્ય કોઈપણ યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો;

(સી) હાલની અરજીની નોટિસ, પ્રવેશ (એડમિશન) અને સુનાવણી તેમજ આખરી નિકાલ પેન્ટિંગ રહેવા દરમિયાન, આ માનનીય અદાલત સામાવાળાઓ, તેમના ગૌણ અધિકારીઓ, નોકરો, એજન્ટો અથવા તેમના પ્રતિનિધિઓને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૯(૧)(જી) દ્વારા બાંહેધરી આપવામાં આવેલા ઉદ્દેશને પૂર્ણ કરવા માટે વ્યવસાય ચાલુ રાખવા અરજદારને મંજૂર કરાયેલ જીએસટી નોંધણી નંબરનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપવા માટે નિર્દેશ કરવા મહેરબાની કરશો;

(ડી) અરજી/અરજીના ખર્ચ અને તે પરના હુકમો અપાવવા માટે; અને

(ઈ) કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં આ માનનીય અદાલતને યોગ્ય અને વાજબી જણાય તેવી અન્ય અને વિશેષ રાહતો મંજૂર કરવા માટે.”

૩. હાલની અરજી દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ વંચાય છે:

૩.૧ અરજદાર અન્ય બાબતોની સાથે મર્યન્ટ એક્સપોર્ટર અને કોન્ટ્રાક્ટ ડેવલપમેન્ટના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ છે. અરજદાર હેલ્થકેરમાં સહયોગી તકો પૂરી પાડવામાં, કોન્ટ્રાક્ટ મેન્યુફેક્ચરિંગ દ્વારા નિકાસ અને કન્ઝ્યુમર ગૂડ્ઝ, કન્ઝ્યુમર પેકેજ ગૂડ્ઝ, ફાર્માસ્યુટિકલ, ઔષધીય અને બોટનિકલ પ્રોડક્ટ્સના માર્કેટિંગમાં નિષ્ણાત છે. અરજદારની રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ મધ્યપ્રદેશના ભોપાલ ખાતે આવેલી છે અને સેન્ટ્રલ અમદાવાદ, ગુજરાત, ભારત ખાતે સહવર્તી ક્ષમતાઓ ધરાવે છે અને આયર્લેન્ડ, યુકેન, રશિયા, યુનાઈટેડ કિંગડમમાં વિદેશી વ્યાપારિક ઉપસ્થિતિ ધરાવે છે. અરજદાર સુરેન્દ્રનગર ખાતે પણ ઓફિસ ધરાવે છે જ્યાંથી તેઓ ઉપરોક્ત વ્યવસાય ચલાવે છે. અરજદારને ગુજરાત ગૂડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ રજિસ્ટ્રેશન નં. ૨૪એએકેસીએમ૪૬૧૪આર૧ઝેડઝેડ મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. છેલ્લા ૩ વર્ષમાં સમગ્ર ભારતમાં અરજદાર કંપનીનું ટર્નઓવર નીચે મુજબ છે:

સમય ગાળો	ટર્નઓવર (રૂપિયામાં)
૨૦૨૧-૨૨	૮,૨૪,૨૬,૩૬૪/-
૨૦૨૨-૨૩	૧૫,૪૪,૨૪,૮૦૨/-
૨૦૨૩-૨૪	૭,૦૦,૪૪,૫૮૦/-

૩.૨ સુરેન્દ્રનગર, ગુજરાત ખાતે આવેલી ઓફિસમાંથી અરજદારનું કોઈ ટર્નઓવર ન હોવાથી, અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ ના સમયગાળા માટે ફાઈલ કરેલા જીએસટીઆર ૩બી રિટર્નમાં "શૂન્ય" (નિલ) ટર્નઓવર જાહેર કર્યું હતું.

૩.૩ અરજદાર દ્વારા ફાઈલ કરાયેલા ઓનલાઈન રિટર્નની ચકાસણી કરતાં, સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૦૬.૦૮.૨૦૨૪ ની કારણદર્શક નોટિસ મારફત અરજદાર પાસે ખુલાસો માંગ્યો હતો કે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ ના સમયગાળા માટે જીએસટીઆર ૩બી માં ટર્નઓવર "શૂન્ય" દર્શાવવામાં આવ્યું હોવાથી અરજદારને આપવામાં આવેલ જીએસટી નોંધણી પ્રમાણપત્ર શા માટે રદ ન કરવું જોઈએ. સામાવાળા નં. ૩ એ તાત્કાલિક તારીખ ૦૬.૦૬.૨૦૨૪ ના રોજ જીએસટી નોંધણી નંબર સ્થગિત કર્યો હતો. સામાવાળા નં. ૩ એ અરજદાર વ્યવસાય ચલાવી રહ્યો હતો તે દર્શાવતા સમર્થનકારી દસ્તાવેજો સાથે સાત કામકાજ દિવસોમાં જવાબ ફાઈલ કરવા અરજદારને નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૩.૪ સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૦૬.૦૮.૨૦૨૪ ના હુકમ મારફત ગુજરાત ગૂડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ એક્ટ (જે હવે પછી 'સદર અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૨૯(૧) ની જોગવાઈના સંદર્ભમાં તારીખ ૦૧.૦૭.૨૦૨૪ ની અસરથી અરજદારની નોંધણી રદ કરી હતી, અને હુકમમાં એવું અવલોકન કર્યું હતું કે અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી

૩૧.૦૩.૨૦૨૪ દરમિયાનના સમયગાળામાં "શૂન્ય" ટર્નઓવર દર્શાવ્યું હોવાથી અરજદારે તેનો વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો. અરજદારને હુકમથી ૩ મહિનાની અંદર જીએસટીઆર ૧૦ માં સદર અધિનિયમની કલમ ૩૯(૧) હેઠળ આખરી રિટર્ન રજૂ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા નં. ૩ એ તે જ તારીખ એટલે કે ૦૬.૦૮.૨૦૨૪ ના અલગ હુકમમાં એવું પણ અવલોકન કર્યું હતું કે તેમણે અરજદારના ડિરેક્ટરનો સંપર્ક કર્યો હતો જેમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે અરજદારે પોતાનો વ્યવસાય બંધ કરી દીધો છે.

૩.૫ અરજદારે વ્યવસાય ચાલુ રાખ્યો હોવાથી અને તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી વ્યાપારી પ્રવૃત્તિ માટે ઇન્વોઇસ જારી કર્યા હોવાથી, અરજદારે તારીખ ૨૦.૦૯.૨૦૨૪ ના રોજ જીએસટી નોંધણી નંબર ૨૬ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવાની માંગ કરતી અરજી દાખલ કરી હતી. અરજદારે વ્યવસાય ચાલુ રાખ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે જુલાઈ, ૨૦૨૪ થી ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ દરમિયાનના સમયગાળા માટેના દસ્તાવેજ પુરાવા જોડ્યા હતા. અરજદારે એવી બાંહેધરી પણ રજૂ કરી હતી કે જો નોંધણી પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે, તો તેઓ ૨૬ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવાની તારીખે તમામ પેઝિંગ જીએસટીઆર ૩બી રિટર્ન ફાઇલ કરશે.

૩.૬ સામાવાળા નં. ૩ એ અરજદારને નિયત ફોર્મ જીએસટીઆરફજી ૨૩ માં તારીખ ૧૦.૧૦.૨૦૨૪ ની બીજી કારણદર્શક નોટિસ જારી કરી હતી અને નોંધણી ૨૬ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવા માટે કારણદર્શક નોટિસમાં ખાસ ઉલ્લેખ

કચ્છા મુજબ દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કરવા અરજદારને જણાવ્યું હતું. અરજદારને નોટિસ મળ્યાથી સાત કામકાજ દિવસના સમયગાળામાં જવાબ ફાઇલ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને નિયત સમયમાં જવાબ ફાઇલ કરવામાં નિષ્ફળ રહેતાં, એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે ગુણદોષ પર ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડના આધારે એકતરફી (એક્સ-પાર્ટી) નિર્ણય લેવામાં આવશે.

૩.૭ સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૨૪ ના હુકમ મારફત અરજદારે નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપ્યો ન હોવાના આધારે જીએસટી નોંધણી રદ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવા માટેની અરજદારની અરજી ફગાવી દીધી હતી.

અરજદાર તરફે રજૂઆતો :-

જ. અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક મોઢ રજૂઆત કરે છે કે સામાવાળા નં. ૩ એ અરજદારે પોતાનો વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હોવાના આધારે અરજદારનો નોંધણી નંબર રદ કર્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારે પોતાનો વ્યવસાય બંધ કરી દીધો છે તેવા તારણ પર પહોંચવા માટે સક્ષમ અને મૂર્ત પુરાવાના આધારે નિર્ણય લેવાની સામાવાળા નં. ૩ પર જવાબદારી છે. માત્ર એટલા માટે કે અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ દરમિયાનના સમયગાળા માટે ફાઇલ કરેલા જીએસટીઆર ૩બી

રિટર્નમાં "શૂન્ય" ટર્નઓવર જાહેર કર્યું હતું, તેનો અર્થ એવો થતો નથી કે અરજદારે વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો.

૪.૧ ઉપરોક્ત રજૂઆત પર આધાર રાખતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ સેન્ટ્રલ ગૂડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ (જે હવે પછી 'સદર અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૨૯ ની જોગવાઈથી વિપરીત છે જે નોંધાયેલ વ્યક્તિને આપવામાં આવેલી નોંધણીને સ્થગિત કરવા અથવા રદ કરવા સાથે સંબંધિત છે.

૪.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારે નિયત ફોર્મ જીએસટીઆરઈજી-૨૧ માં રદ કરાયેલ નોંધણી નંબર પાછો ખેંચવાની અરજી સાથે તમામ જરૂરી દસ્તાવેજો જોડ્યા હતા. સદર દસ્તાવેજોની વિચારણા કર્યા વિના, સામાવાળા નં. ૩ એ માત્ર એવા આધારે નોંધણી રદ કરી હતી કે અરજદાર કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હતો.

૪.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે નોંધણી રદ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવા માટેની અરજદારની અરજી પર ગુણદોષ પર નિર્ણય લેવાના બદલે, વિશેષ કરીને જ્યારે અરજદારે રજિસ્ટર્ડ પરિસરમાંથી અરજદારનો વ્યવસાય ચાલુ હતો તે દર્શાવતા સમર્થનકારી પુરાવા યોગ્ય રીતે રજૂ કર્યા હતા, ત્યારે સામાવાળા નં. ૩ એ અરજદાર કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હોવાના આધારે નોંધણી રદ કરવામાં ભૂલ કરી હતી.

૪.૪ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૨૪ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ એ કારણ વિનાનો (નોન-સ્પીકિંગ) હુકમ છે. સામાવાળા નં. ૩ જીએસટી નોંધણી નંબર ૨૯ કરવાનો હુકમ પાછો ખેંચવાની અરજી પર કોઈ તારણ આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી શા માટે ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવી ન હતી તે અંગેના કારણો પૂરા પાડવાની જવાબદારી સામાવાળા નં. ૩ પર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે માત્ર જવાબ ફાઈલ ન કરવો તે સામાવાળા નં. ૩ ને અરજદારની અરજી ફગાવી દેવાની પરવાનગી આપતું નથી.

૪.૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૩ એ ધ્યાને લેવું જોઈતું હતું કે નિયત ફોર્મ જીએસટીઆરઈજી ૨૩ માં જારી કરાયેલ કારણદર્શક નોટિસમાં ખાસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે જો કોઈ વ્યક્તિ નિર્ધારિત સમયમાં જવાબ રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહે, તો કેસનો નિર્ણય ગુણદોષ પર ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડના આધારે એકતરફી લેવામાં આવશે. વાદગ્રસ્ત હુકમમાં અરજી સાથે ફાઈલ કરાયેલા કોઈપણ રેકૉર્ડની વિચારણા કરવામાં આવી નથી અને તેથી તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન છે.

૪.૬ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ ૩૫૩ સુનાવણીની તક આપ્યા વિના પસાર કરવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે નિયત ફોર્મ જીએસટીઆરઈજી ૨૩ માં જારી કરાયેલી તારીખ ૧૦.૧૦.૨૦૨૪ ની કારણદર્શક નોટિસ જોગવાઈ કરે છે કે જો વ્યક્તિ નિયત તારીખે ૩૫૩ સુનાવણી

માટે હાજર રહેવામાં નિષ્ફળ જાય તો ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડ પર કેસનો એકતરફી નિર્ણય લેવામાં આવશે, જોકે અરજદારને કોઈ રૂબરૂ સુનાવણી આપવામાં આવી ન હતી અને તેને ધ્યાને લેતાં તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન છે.

જ.૭ ઉપરોક્ત રજૂઆતો પર આધાર રાખતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવો જરૂરી છે અને અરજી મંજૂર કરવી જોઈએ.

સામાવાળા તરફે રજૂઆતો :-

પ. વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી પાર્થ પટેલે અહીં સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા દાખલ કરાયેલા સોગંદનામા-જવાબ પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા પસાર કરાયેલા વાદગ્રસ્ત હુકમમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

પ.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર ખરેખર વ્યવસાય કરી રહ્યો છે તે પુરવાર કરવા માટે કારણદર્શક નોટિસનો અરજદાર દ્વારા કોઈ જવાબ ફાઈલ કરવામાં ન આવ્યો હોવાથી, એવું કહી શકાય નહીં કે સામાવાળા નં. ૩ દ્વારા પસાર કરાયેલો વાદગ્રસ્ત હુકમ ભૂલભરેલો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે હાલના અરજદાર પાસે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૦૭ હેઠળ અપીલ દાખલ કરવાનો અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે.

૫.૨ ઉપરોક્ત રજૂઆતો પર આધાર રાખતાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે હાલની અરજી ગુણદોષ વિનાની છે અને તેને ફગાવી દેવી જોઈએ.

વિશ્લેષણ :-

૬. સંબંધિત પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોનું અવલોકન કરતાં નીચેની બાબતો ઉદ્ભવે છે:

૬.૧ અરજદાર મર્યન્ટ એક્સપોર્ટર અને કોન્ટ્રાક્ટ ડેવલપમેન્ટના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ છે, જેની રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ મધ્યપ્રદેશના ભોપાલ ખાતે આવેલી છે અને સેન્ટ્રલ અમદાવાદ, ગુજરાત, ભારત ખાતે સહવર્તી ક્ષમતાઓ ધરાવે છે અને આયર્લેન્ડ, યુકેન, રશિયા અને યુનાઈટેડ કિંગડમમાં વિદેશી વ્યાપારિક ઉપસ્થિતિ ધરાવે છે. અરજદાર સુરેન્દ્રનગર ખાતે પણ રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ધરાવે છે જ્યાંથી તેઓ ઉપરોક્ત વ્યવસાય ચલાવે છે. હાલના અરજદારને જીએસટી નોંધણી નંબર ૨૪એએકેસીએમ૪૬૧૪આર૧ઝેડઝેડ મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં સમગ્ર ભારતમાં અરજદાર કંપનીનું ટર્નઓવર ઉપર ઉદ્દેખ કર્યા મુજબ કોષ્ટક સ્વરૂપે રેકૉર્ડ પર યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.

૬.૨ સુરેન્દ્રનગર, ગુજરાત ખાતે આવેલી ઓફિસમાંથી અરજદારનું કોઈ ટર્નઓવર ન હોવાથી, અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ દરમિયાનના સમયગાળા માટે ફાઇલ કરેલા જીએસટીઆર ૩બી રિટર્નમાં "શૂન્ય" ટર્નઓવર જાહેર કર્યું હતું. અરજદાર દ્વારા ફાઇલ કરાયેલા ઓનલાઇન રિટર્નની ચકાસણી કરતાં, અરજદારના ધ્યાને આવ્યું કે સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ

૦૬.૦૮.૨૦૨૪ ના રોજ કારણદર્શક નોટિસ જારી કરી હતી કે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ દરમિયાનના સમયગાળા માટે જીએસટીઆર ૩બી માં ટર્નઓવર "શૂન્ય" દર્શાવવામાં આવ્યું હોવાથી અરજદારનું જીએસટી નોંધણી પ્રમાણપત્ર શા માટે રદ ન કરવું જોઈએ. સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૦૬.૦૬.૨૦૨૪ ના રોજ જીએસટી નોંધણી નંબર તાત્કાલિક સ્થગિત કર્યો હતો. અરજદાર વ્યવસાય ચલાવી રહ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે સમર્થનકારી દસ્તાવેજો સાથે સાત કામકાજ દિવસોમાં જવાબ આપવા અરજદારને નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૦૬.૦૮.૨૦૨૪ ના હુકમ મારફત જીએસટી એક્ટની કલમ ૨૯(૧) ના સંદર્ભમાં તારીખ ૦૧.૦૭.૨૦૨૪ ની અસરથી અરજદારની નોંધણી રદ કરી હતી અને એવું અવલોકન કર્યું હતું કે અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ વચ્ચેના સમયગાળા માટે "શૂન્ય" ટર્નઓવર દર્શાવ્યું હતું અને અરજદારે પોતાનો વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો. અરજદારને હુકમના ત્રણ મહિનામાં જીએસટીઆર ૧૦ ની કલમ ૩૯(૧) હેઠળ આખરી રિટર્ન રજૂ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૦૬.૦૮.૨૦૨૪ ના અલગ હુકમમાં એવું પણ અવલોકન કર્યું હતું કે તેમણે અરજદારના ડિરેક્ટરનો સંપર્ક કર્યો હતો જેમાં તેમને જાણ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો જેના પરિણામે તારીખ ૦૧.૦૭.૨૦૨૪ ની અસરથી અરજદારની નોંધણી રદ કરવામાં આવી હતી.

ક.૩ ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને લેતાં, અમારા મતે, અરજદારે વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો તેવા તારણ પર પહોંચવા માટે કોઈ મજબૂત અને મૂર્ત પુરાવાના આધારે આવા નિર્ણય પર આવવાની સામાવાળા નં. ૩ પર જવાબદારી લાદવામાં આવી છે.

હાલના કેસની હકીકતોમાં, અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ વચ્ચેના સમયગાળા માટે ફાઈલ કરેલા જીએસટીઆર ૩બી રિટર્નમાં "શૂન્ય" ટર્નઓવર જાહેર કર્યું હતું. માત્ર "શૂન્ય" ટર્નઓવરની જાહેરાતનો એવો અર્થ કરી શકાય નહીં કે અરજદારે વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો. એ બાબત વિવાદમાં નથી કે અરજદારે રજિસ્ટર્ડ પરિસરમાંથી વ્યવસાય ચલાવતા હોવાનું દર્શાવવા માટે જરૂરી પુરાવા રજૂ કર્યા હતા. ઉપરોક્ત હકીકતલક્ષી પાસાની ચકાસણી કર્યા વિના, સામાવાળા નં. ૩ એ માત્ર એવા આધારે નોંધણી રદ કરી હતી કે અરજદાર કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હતો.

ક.૪ આ તબક્કે, સદર અધિનિયમની કલમ ૨૯ પુનઃ રજૂ કરવી યોગ્ય છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૨૯ નોંધણી રદ કરવી અથવા સ્થગિત કરવી :-

(૧) સક્ષમ અધિકારી, ક્યાં તો પોતાની મેળે અથવા નોંધાયેલ વ્યક્તિ દ્વારા અથવા આવી વ્યક્તિના મૃત્યુના કિસ્સામાં તેના કાનૂની વારસદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પર, આવી

રીતે અને આવા સમયગાળામાં જે નિર્ધારિત કરવામાં આવે, તેવા સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને નોંધણી રદ કરી શકે છે, જ્યાં, –

(એ) વ્યવસાય બંધ કરવામાં આવ્યો હોય, પ્રોપ્રાઇટરના મૃત્યુ સહિતના કોઈપણ કારણોસર સંપૂર્ણપણે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હોય, અન્ય કાનૂની એન્ટિટી સાથે વિલીન કરવામાં આવ્યો હોય, ડીમર્જ કરવામાં આવ્યો હોય અથવા અન્યથા તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હોય; અથવા

(બી) વ્યવસાયના બંધારણમાં કોઈ ફેરફાર થયો હોય; અથવા

[(સી) કરપાત્ર વ્યક્તિ કલમ ૨૨ અથવા કલમ ૨૪ હેઠળ નોંધણી કરાવવા માટે હવે જવાબદાર ન હોય અથવા કલમ ૨૫ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ સ્વેચ્છાએ કરાયેલ નોંધણીમાંથી બહાર નીકળવા માંગતી હોય:]

[પરંતુ એવી શરતે કે નોંધાયેલ વ્યક્તિ દ્વારા દાખલ કરાયેલ નોંધણી રદ કરવા સંબંધિત કાર્યવાહી પેન્ડિંગ રહેવા દરમિયાન, નોંધણીને આવા સમયગાળા માટે અને આવી રીતે સ્થગિત કરી શકાય છે જે નિર્ધારિત કરવામાં આવે.]

(૨) સક્ષમ અધિકારી આવી તારીખથી, જેમાં કોઈપણ પશ્ચાદવર્તી તારીખનો સમાવેશ થાય છે, જે યોગ્ય જણાય તે તારીખથી વ્યક્તિની નોંધણી રદ કરી શકે છે, જ્યાં, —

(એ) નોંધાયેલ વ્યક્તિએ અધિનિયમની અથવા તે હેઠળ
બનાવેલા નિયમોની એવી જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોય જે
નિર્ધારિત કરવામાં આવે; અથવા”

૬.૫ ઉપરોક્ત પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સક્ષમ અધિકારી માત્ર ત્યારે જ જીએસટી
નોંધણી રદ કરી શકે છે જો સદર અધિનિયમની કલમ ૨૯(૧) અથવા (૨) માં
નિર્ધારિત કર્યા મુજબના સંજોગો હોય. સક્ષમ અધિકારી જો યોગ્ય માને તો,
પશ્ચાદવર્તી અસર સાથે પણ તેમ કરી શકે છે જ્યાં સદર અધિનિયમની કલમ
૨૯(૨) માં નિર્દિષ્ટ શરતો સંતોષાય છે. આમ, સક્ષમ અધિકારી માટે સદર
અધિનિયમની કલમ ૨૯(૧) અથવા ૨૯(૨) માં નિર્ધારિત સંજોગો અંગે સ્વતંત્ર
રીતે સંતોષ મેળવવો જરૂરી છે.

૬.૬ હાલના કેસમાં, એવી નોંધ લેવામાં આવે છે કે વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસ
માત્ર એ આધારે જારી કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૧
થી ૩૧.૦૩.૨૦૨૪ ના સમયગાળા માટે ફાઇલ કરેલા જીએસટીઆર ૩બી
રિટર્નમાં "શૂન્ય" ટર્નઓવર જાહેર કર્યું હતું. ઉપરોક્ત બાબત નિર્ધારિત સંજોગોમાં
આવતી નથી કે જે હેઠળ નોંધણી રદ કરવા માટે સદર અધિનિયમની કલમ
૨૯(૧) હેઠળ નોટિસ જારી કરી શકાય.

૭. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને રાખીને, અમારો એવો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે
ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓની રૂએ તારીખ
૨૯.૧૦.૨૦૨૪ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ મારફત અરજદાર સામે શરૂ કરવામાં આવેલી

કાર્યવાહીને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવી જરૂરી છે. તે કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે. હાલની રિટ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૮. અરજદારનો વ્યવસાય ચાલુ છે કે નહીં તેની ચકાસણી કરવા અને કાયદા અનુસાર કાર્યવાહી કરવા માટે સામાવાળા સત્તાધિકારીની તરફેણમાં સ્વતંત્રતા અનામત રાખવામાં આવે છે.

(એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

(વૈભવી ડી. નાણાવટી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====